

Parengė **Vilniaus „Vilties“ specialiosios mokyklos-daugiafunkcinio centro švietimo pagalbos specialistai:**

- Ana Krinickaja – vyresnioji specialioji pedagogė,
- Valerija Liaudanskienė – logopedė, specialioji pedagogė ekspertė, pavaduotoja ugdymui,
- Elona Tijunonienė – logopedė metodininkė.

Vaikų, turinčių žymius, labai žymius kompleksinius sutrikimus ugdymo ypatumai METODINĖS REKOMENDACIJOS

Žymius, labai žymius kompleksinius sutrikimus turintys vaikai labai dažnai išsiskiria iš savo bendraamžių, nes daugelis iš jų turi kalbos ir kitus komunikacijos sutrikimus t. y. nekalba, turi judesio ir padėties sutrikimus - sėdi neįgaliojo vežimėlyje, o ir pažintiniai gebėjimai yra žemi arba labai žemi, todėl negali savarankiškai apsitarnauti ir yra visiškai priklausomi nuo aplinkinių.

Šių mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo pažymose įrašyta – Individualizuoti Bendrąsias pradinio, pagrindinio ugdymo programas, tačiau pedagogams kyla klausimas, o kokias raidos sritis pirmiausia ugdyti, lavinti, kokį ugdymo turinį parinkti?

Žymius, labai žymius kompleksinius sutrikimus turinčių vaikų ugdymas yra nevienodas (netolygus) dėl skirtingai išlavėjusių pojūčių, kas ir yra kiekvieno vaiko ugdymo pagrindas. Pojūčiai moko vaikus naudotis iš aplinkos gaunama informacija, supažindina su daiktų savybėmis, jų erdvine padėtimi.

Didelį dėmesį reikia skirti pojūčių lavinimui: regėjimo, klausos, taktilinių (lytėjimo), skonio, kvapų, uoslės. Visose ugdymo srityse svarbią vietą užima ir veiksmai su daiktais, padedantys lavinti *akių – rankos koordinaciją, smulkiąją motoriką* (g. b. *darbas su popieriumi, darbas su knyga ir kt. veikla*). Geriausia, kai pojūčiai yra lavinami natūralioje aplinkoje įvairių žaidimų metu: žaidžiant su vandeniu, smėliu, lipdant iš molio, piešiant, žaidžiant su kamuoliu ar kitomis priemonėmis.

Rekomendacijose ugdymui skirtos temos pateiktos sunkėjančia tvarka, todėl rekomenduojame laikytis išdėstytos medžiagos eiliškumo, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko protines ir fizines galimybes. . Pvz. „Akių rankos - koordinacija: visada pirmiau mokome daiktus „išimti“ ir tik po to „įdėti“. Taip pat mokyti daiktą „išimti“ galima tik tada, kai vaikas suvokia daiktą kaip objektą.

Pojūčių, smulkiosios motorikos lavinimas labai priklauso nuo supančios aplinkos, t. y. klasės, ugdomosios erdvės įrengimo, pritaikymo pagal klasėje ugdomų vaikų poreikius. Klasėje įrengti klausos lavinimo, veiksmų su daiktais ar kiti pojūčių lavinimui skirti kampeliai, padeda natūraliai siekti rezultatų. Įrengiant klasėje kampelius, pedagogai turi atsižvelgti į tai, kad kiekvienas vaikas yra savitas ir skirtingas.

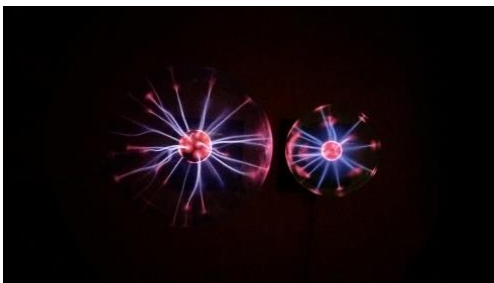
Kiekvienas pedagogas turi laisvę pasirinkti, kaip naudotis šiomis rekomendacijomis, tačiau siūloma, jeigu įmanoma, pamokos metu įjungti kuo daugiau užduočių, lavinančių skirtingus pojūčius, ypač jei klasėje ugdomi skirtingus gebėjimus turintys vaikai.

1. SUVOKIMAS REGĖJIMUI

Regėjimas yra labai svarbus visų kompleksinius sutrikimus turinčių vaikų gyvenime. Jis apima šias sritis: šviesos suvokimas, daikto kaip objekto suvokimas. Tik tada, kai vaikas suvokia daiktą kaip objektą, galima jam kelti naujus, sudėtingesnius tikslus ir planuoti uždavinius tikslo siekimui.

1.1. Šviesos suvokimas

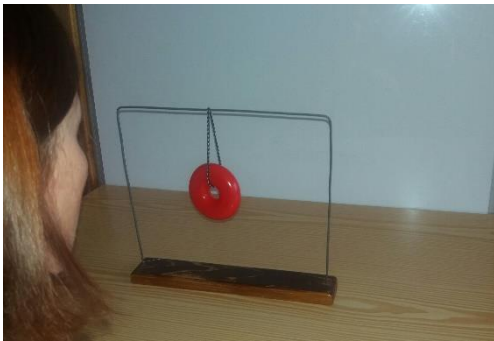
- Stebėti šviesos kontrastus „šviesu-tamsu“.
- Stebėti plazdančią liepsną. (Vaikas stebi degančią žvakę. Mokytojas judina ranką virš liepsnos, kuri ima plazdėti.)
- Stebėti bėgiojančius „zuikučius“ (naudoti žibintuvėlį).
- Stebėti šviesą, kuri 2-3 sekundes apšviečia konkretų daiktą ir užgęsta. (Stebėti, ar vaikas stebi šviesą, ar žiūri į daiktą.)
- Stebėti šviesą, kuri tolygiai, pagal laikrodžio rodyklę, apšviečia daikto dalis. (Naudojamas žibintuvėlis.)
- Stebėti konkretaus daikto, vaiko, kelių daiktų, kelių vaikų šešėlius.
- Stebėti dviejų šviesos šaltinių apšviečiamą vieną daiktą. (Vieną daiktą, padėtą ant stalo ar pakabintą ant sienos apšviesti dviem žibintuvėliais, žibintais.)
- Stebėti dviejų šviesos šaltinių apšviečiamus du, kelis daiktus. (Du, kelis daiktus, padėtus ant stalo ar pakabintus ant sienos, apšviesti dviem žibintuvėliais.)
- Šešėlių teatras.
- Video filmų žiūrėjimas.

1.2. Daikto kaip objekto suvokimas

- Fiksuoti žvilgsnį 3 sekundes į vidurio linijoje esantį daiktą.

- Stebėti vidurio linijoje esantį daiktą, kuris 10-15 cm amplitude juda į vieną ar į kitą pusę.
- Stebėti daiktą, kuris juda į vieną ir į kitą pusę nuo vidurio linijos.
- Stebėti bet kuria kryptimi judantį daiktą. (*Stebėti, kaip judant daiktui keičiasi judėjimo kryptis, atstumai. Stebėti skraidančius balionus, važiuojančią žaislinę mašiną, paukštelius narvelyje, žuvis akvariume ir kt.*)
- Ieškoti daikto, kai jis paslepiamas vaikui matant. (*Vaikas žiūri į daiktą ir mato, kaip jis slepiamas. Daiktas yra ir jo nebėra. „Pasislepia“ lėlytė, „pasislepia“ ranka pirštinėje...*)
- Ieško daikto, paslėpto vienoje iš dviejų vietų. (*Daiktas slepiamas vaikui matant.*)
- Ieškoti daikto, paslėpto vienoje iš trijų vietų. (*Daiktas slepiamas vaikui matant. Paslepiame obuolį ir klausiamo: „Kur obuolys?“ „Suraskime jį!“*)
- Ieškoti daikto, kai jis perdedamas į naują vietą. (*Mokytojas nurodo, kur vaikas turi perdėti konkretų daiktą. Pavyzdžiui, žaidimas su sviediniu: „Rieda, rieda sviedinukas, sviedinukas Agnei.“ Jonukas turi ridenti sviedinį Agnei. „Meškiukas eina į svečius pas Jurgą“ ir kt.)*

2. SUVOKIMAS KLAUSA

Šioje dalyje pateikiama medžiaga siejama su nuo pat pirmųjų žmogaus gyvenime sutinkamais garsais einant į sudėtingesnį garsų pasaulį. Pedagogo uždavinys yra ne tik mokyti išgirsti garsą, bet ir susieti jį su konkrečia aplinka. Pvz. Kiekviena klasė turi savo pasikartojančios veiklos ritualą, kur įvairaus darbo pradžią galėtų skelbti garsiniai signalai (laikrodis muša 9 val. – visi valgo pusrytį, skamba varpelis – einama į bendravimo valandėlę ir t. t.).

Pvz. **Klausos kampelis** – jame yra įvairūs savos gamybos muzikos instrumentai:

- barškučiai – iš plastmasinių butelių su į juos įdėtomis biriomis medžiagomis ar skysčiais;
 - varpas – iš stiklinės ir šaukštelio;
 - būgnas – iš dėžutės ir lazdelės;
-
- Ieškoti garsą skleidžiančio daikto (garsą skleidžiantis daiktas yra ties ausies vidurio linija ir skamba 3-5 sekundes).
 - Ieškoti akimis ar galvos pasukimu garsą skleidžiančio daikto, esančio ausies vidurio linijoje, kai skambantis daiktas nuleidžiamas žemyn ir skamba peties ir juosmens lygyje.
 - Ieškoti skambančių daiktų, esančių vaiko vidurio linijoje, ausies lygyje (2-3 sekundes skamba vienas garsas, po to skamba kitas garsas).
 - Ieškoti garsą skleidžiančio daikto, kuris keičia skambėjimo vietą (akių, ausies, juosmens lygyje, ties vidurio linija, kairėje ar dešinėje pusėje).
 - Klausytis buitinių garsų (čežančio popieriaus garsas, plojimas, stuksenimas daiktu (pvz. pieštuku), beldimas į stalą, ir kt.)
 - Klausytis gamtoje girdimų garsų (gyvulių ir paukščių balsų).
 - Klausytis gatvėje girdimų garsų.
-
- Klausytis ir skirti naminių gyvulių garsus.
 - Skirti gamtoje girdimus garsus: paukščių čiulbėjimas, bičių dūzgimas, medžių ošimas, lapų šnarėjimas.
 - Skirti gatvėje girdimus garsus: važiuoja automobilis, greitosios pagalbos sirena, lėktuvo ūžimas.
 - Skirti buitinius garsus: tiks laikrodis, skamba žadintuvas, telefonas.
 - Klausytis muzikos instrumentų skambesio: pianinas, būgnas, metalofonas.
 - Skirti muzikos instrumentų skambesį: pianino, būgno, metalofono.
 - Klausytis ir skirti pasigamintų muzikos instrumentų garsus (*būgnas-dėžutė ir pieštukas, barškutis-žirniai plastmasiniame butelyje, varpas-šaukštelis stiklinėje*).
 - Klausytis garsų įrašų (audio), parodant garsus skleidžiančius daiktus paveikslėlyje.
 - Klausytis vaikiškų ritmiškų eilėraščių.
 - Žaisti žaidimus: „Telefonas“, „Aidas“, „Šilta-šalta“, „Grojanti skrynelė“.

3. TAKTINIAI POJŪČIAI

Jau labai ankstyvame amžiuje vaikai, liesdami daiktus pirštais, pradeda pažinti juos supantį pasaulį, todėl **taktiliniai pojūčiai** ypač svarbūs. Pargindiniai tikslai ugdant taktilinius pojūčius yra išmokyti vaikus pajusti ir skirti šiltas – šaltas, kietas – minkštas, šiurkštas – švelnus, naudojant įvairias skystas ir kietas medžiagas, mokyti pajusti, kaip keičiasi judesių amplitudė ir smulkiosios motorikos galimybės, dirbant su šiomis medžiagomis.

3.1. Skirti: šiltas-šaltas, šiurkštas-švelnus, kietas-minkštas

- Stimuliuoti – liesti šiurkščia-švelnia medžiaga rankas, skruostus kelias sekundes.
- Stimuliuoti rankas minkšta švelnia medžiaga, lengvai jas liečiant.
- Stimuliuoti veidą, rankas įvairios faktūros medžiagomis judesiu „pirmyn-atgal“.
- Apčiuopti, tyrinėti pirštais įvairius daiktus.

3.2. Žaidimai su vandeniu

- Stimuluoti rankas, veidą šiltu-šaltu vandeniu.
- Įkišti-ištraukti iš vandens rankas.
- Stumti rankomis dubenyje esantį vandenį „pirmyn-atgal“.
- Žaisti vandenyje su įvairaus dydžio kempinėmis ir kitais vandenį sugeriančiais daiktais. (Daiktų suspaudimas, nusausinimas, vandens tekėjimas nuo tik ką išimto iš vandens daikto.)

3.3. Žaidimas „Surask paslėptą daiktą“

- Surasti daiktą vandenyje.
- Surasti daiktą smėlyje.
- Surasti daiktą tarp birių medžiagų: ryžių, grūdų, makaronų, žirnių, pupelių, pupų, gilių, kankorėžių ir kt. (Slepiami daiktai turi būti ryškūs ir kontrastingi savo forma bei faktūra. Vėliau slepiami daiktai gali būti mažiau kontrastingi savo forma ir faktūra.)

3.4. Žaidimai „Stebuklingas maišelis“

- Surasti „Stebuklingame maišelyje“ paslėptą žinomą daiktą, kai maišelyje yra du skirtingi daiktai, ir vienas iš jų slepiamas vaikui matant.
- Surasti „Stebuklingame maišelyje“ paslėptą daiktą, kai maišelyje du daiktai, vienas iš jų vaikui nematant slepiamas maišelyje ir sakomas jo pavadinimas.
- Surasti „Stebuklingame maišelyje“ paslėptą daiktą, kai maišelyje trys skirtingi daiktai. Daiktas slepiamas vaikui matant, sakomas jo pavadinimas.
- Surasti „Stebuklingame maišelyje“ paslėptą daiktą, kai maišelyje trys skirtingi daiktai. Daiktas slepiamas vaikui nematant, sakomas jo pavadinimas.
- Surasti „Stebuklingame maišelyje“ paslėptą vieną daiktą iš kelių.

- Užrištomis akimis sugrupuoti „didelius-mažus“ daiktus, liečiant juos pirštais.

3.5. Žaidimai su įvairiomis medžiagomis.

- Žaidimai su pirštų dažais. (Atkreipiamas vaikų dėmesys į rankų paviršiaus pasikeitimą, išstepus jas dažais. Pirštų, delnų antspaudai ant balto popieriaus lapo, veidrodžio, audinio, sniego. Stebėti, kaip keičiasi vandens ir rankų paviršiaus spalva, jas plaunant.)
- Žaidimai su drėgnu smėliu. (Smėlio sausainiukai, pyragėliai, smėlio bokštas.)
- Žaidimai su moliu. (Molio minkymas. Molio gabalo dalijimas į mažesnius gabalus, neakcentuojant jų dydžio ir formos.)
- Žaidimas su sniegu. (Sniego lietimas rankomis, sniego gniūžtės, sniego gniūžčių spalvos pasikeitimas, įpylus dažų).

3.6. Žaidimai su siūlais

- Traukti siūlus pro dėžutėje esančią skylę, kai matosi siūlo galas.
- Ardyti **storų** siūlų mezginį, kai mezginys sukarpytas 20 cm dydžio kvadratais, kai matomas siūlo galas. (Mezginio dydį galima keisti.)
- Ardyti **storų** siūlų vientisą megztinį, kai siūlo galas matomas.
- Reto, grubaus lininio audinio ardymas. Audinys 20×20 cm dydžio. (Audinio dydį galima keisti.)
- **Reto, grubaus** vientiso audinio ardymas.
 - Ardyti **vidutinio** storumo siūlų mezginį.
 - Ardyti **plonų** vilnonių siūlų mezginį.
 - Sukti, vynioti **storus siūlus** ant kartoninės lentelės. (Lentelėje padarytos įpjovos, kad siūlai nenuslystų.)

- **Varstyti storus siūlus**, kai kartone skylamušiu išmuštos skylutės.
- **Varstyti vidutinio storumo siūlus**, kai skylmuša išmuštos skylutės. (Galima naudoti vienkartinės lėkštes, jas papuošti siūlais.)
- **Varstyti vidutinio storumo siūlus, sujungiant dvi dalis.** (Galima pasidaryti įdėklą, popierines pirštines.)

3.7. Žaidimai su tešla

- Tešla iš miltų. Ją minkyti, kočioti, su formele išspausti „sausainį“.
- Tešla iš miltų, įmaišius į ją ryžių. Tešlą minkyti, kočioti, su formele išspausti „sausainį“.
- Tešla iš miltų, įmaišius į ją žirnių, pupelių. Tešlą minkyti, rankomis suformuoti „sausainį“.
- Tešla iš miltų, jos minkymas, įpylus valgomųjų dažų.

3.8. Žaidimai su sniegu

- Sniego gniūžtės, sniego senis.
- Ištirpinti sniegą šiltame vandenyje. Vandens temperatūros pasikeitimas, ištirpus sniegui.
- Ištirpinti ledą šiltame vandenyje. Vandens temperatūros pasikeitimas jam ištirpus

4. SKONIS, KVAPAS, UOSLĖ

Skonio, kvapų ir uoslės ugdymo ypatumai užima nedidelę rekomendacijų dalį. Kiekvienas žmogus yra išsiugdęs savo **skoni**, turi savo mėgstamą patiekalą, maisto produktą. Beveik visi mes jaučiame, kada būna sūru, saldu, kartu ar rūgštu. Tai yra gyvenimo norma.

Vienas iš pagrindinių šios dalies tikslų yra mokytis pajauti aplink mus esančius kvapus ir mokytis skirti malonius ir nemalonius kvapus, skirtingo skonio produktus. Šių pojūčių ugdymui naudoti įvairūs maisto gaminiui naudojami produktai, tokie, kaip: cukrus, upgos, medus, druska, ledai, uogienė, saldainiai, lašiniai, rauginti agurkai, rauginti kopūstai, rūgštynės, pomidoras, aitrioji paprika, imbiero šaknis, pipirai, citrina, svarainis, kefyras, jogurtas ir kt.

4.1. Skonis.

- Skirti cukrų iš kitų maisto produktų pagal skonį.
- Skirti druską iš kitų maisto produktų pagal skonį.
- Pagal skonį skirti „saldu“ iš dviejų maisto produktų, kai vaikas mato maistą.
- Pagal skonį skirti „sūru“ iš dviejų maisto produktų, kai vaikas mato maistą.
- Pagal skonį skirti „saldu“-„sūru“ iš dviejų maisto produktų, kai vaikas nemato maisto.
- Skirti ragaujant „kartu“ iš dviejų maisto produktų, kai vaikas mato maistą.
- Skirti ragaujant „rūgštu“ iš dviejų maisto produktų, kai vaikas mato maistą.
- Skirti ragaujant „rūgštu-kartu“ iš dviejų maisto produktų, kai vaikas nemato maisto.
- Sugrupuoti „saldžius-sūrius“ maisto produktus.
- Sugrupuoti „karčius-rūgščius“ maisto produktus.
- Atrinkti „aštrų“ skonį turinčius maisto produktus: svogūnas, česnakas.
- Įvairūs žaidimai „skonio“ kampelyje.

4.2. Kvapas ir uoslė.

Jie visada ugdomi kartu, yra neatsiejami vienas nuo kito: kvapą mes jį užuodžiame.

Malonūs ir nemalonūs kvapai. (Sudaryti situacijas, kuriose vaikai turėtų galimybę kuo dažniau patirti malonius ir nemalonius kvapus.). Reikia prisiminti, kad žmonės tą patį kvapą gali skirtingai toleruoti, t. y. vienam jis bus malonus, o kitam gali būti nemalonus.

- Skirtingai kvepiantys maisto produktai. (Arbata, citrina, apelsinas, svarainis, dešra, šviežia duona, šviežia bandelė). Malonų kvapą turintys (skleidžiantys) daiktai – maisto produktai: apelsinas, citrina, mėtos, cinamonas ir kt.
- Kvepiantys tualetų, higienos reikmenys. (Muilas, šampūnas, kremas.)
- Kvepiantios vaistažolės. (Ramunėlės, mėtos, įvairūs kvepiantys smilkalai.)

- Nemalonūs kvapai. (Ieškoti aplinkoje esančių nemalonių, vaikui nekenksmingų kvapų.)
- Įvairūs žaidimai „skonio“ kampelyje.
- Aštrų kvapą skleidžiantys daiktai, maisto produktai: svogūnas, česnakas.
- Įvairūs žaidimai „kvapų“ kampelyje.

5. VEIKSMAI SU DAIKTAIS (smulkioji motorika)

Veiksmų su daiktais skyriuje pateikiama medžiaga skirta lavinti akių – rankos koordinaciją. Akių – rankos koordinacijos lavinimui siūloma naudoti kuo artimesnius buičiai įrankius bei daiktus, kuriais vaikas gali atlikti paprastus veiksmus (išimti – įdėti, atidaryti – uždaryti ir t. t.).

Veiksmų su daiktais kampelis – natūralaus dydžio buityje naudojami daiktai:

- įvairaus dydžio ir formos dėžutės;
- skalbinių segtukai;
- virtuviniai indai ir įrankiai.

5.1. Akių-rankos koordinacija

- Išimti daiktus iš dėžės. (Imti po vieną daiktą vedančiąja ranka.)
- Įdėti daiktus į dėžę. (Dėti po vieną daiktą vedančiąja ranka.)
- Numauti plastmasinius žiedus nuo strypo.
- Užmauti plastmasinius žiedus ant strypo.
- Įdėti vieną puodelį į lėkštutę. (Lėkštutėje pažymėta puodeliui skirta vieta.)
- Įdėti keturis puodelius į lėkštutes.
- Nuimti dėžutės dangtelį. (Dėžutė popierinė, plastmasinė, medinė, pinta. Jos įvairaus formato: didelės, vidutinės, mažos.)
- Uždėti dėžutės dangtelį. (Dėžutės įvairaus dydžio ir formato.)
- Išpilti iš plastmasinio butelio smulkius birius daiktus. (Butelyje gali būti supilti makaronai, razinos, žirniai, pupelės.)
- Sudėti į plastmasinius butelius smulkius birius daiktus. (Ryžiai, makaronai, žirniai, razinos. Taip galima pasigaminti muzikos instrumentus „barškučius“.)
- Suverti ant virvutės, storo siūlo 1, 2, kelis didelius karolius.
- Suverti ant virvutės, storo siūlo 1, 2, kelis vidutinio dydžio karolius.
- Suverti ant virvutės, storo siūlo 1, 2, kelis mažus karolius.
- Įdėti skritulį į jo išpjovą. (Nereikia akcentuoti, kad tai skritulys.)
- Įdėti kvadratą į jo išpjovą.
- Įdėti trikampį į jo išpjovą.
- Pastatyti bokštą iš 2 kubelių.
- Pastatyti bokštą iš 4 kubelių.
- Pastatyti bokštą iš 6 kubelių.
- Įdėti 2 „kiaušinius“ į 2 dalių kiaušinių dėklą.
- Įdėti 4 „kiaušinius“ į 4 dalių kiaušinių dėklą.
- Įdėti 10 „kiaušinius“ į 10 dalių kiaušinių dėklą.
- Įdėti į „Pašto dėžę“ rutulį, kubą, trikampį. („Pašto dėžės“ su skritulio, kvadrato, trikampio formos viena išpjova.)
- Įdėti rutulį ir kubą į „Pašto dėžę“, kurioje yra skritulio ir kvadrato išpjovos.
- Įdėti trikampį ir rutulį į „Pašto dėžę“, kurioje yra trikampio ir skritulio išpjovos.
- Įdėti kubą ir trikampį į „Pašto dėžę“, kurioje yra kvadrato ir trikampio išpjovos.

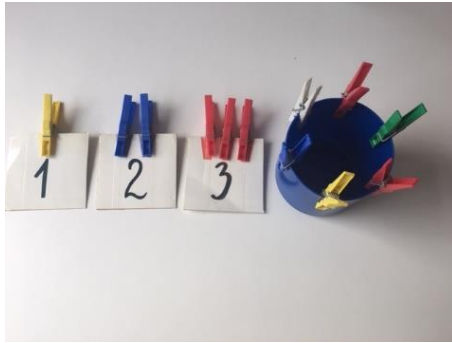
- Įdėti skritulį į išpjovą, kai skritulys yra viena iš trijų figūrų.
- Įdėti kvadratą į jo išpjovą, kai kvadratas yra viena iš trijų figūrų.
- Įdėti trikampį į jo išpjovą, kai trikampis yra viena iš trijų figūrų.
- Įdėti konkretaus daikto formą į jo išpjovą, (Įdėti obuolį, grybą, šunį, katę ir t.t.)
- Sudėti vieną daiktą iš dviejų dalių (sudedamas galvosūkis).
- Sudėti trijų dalių sudedamąjį galvosūkį. (Gali būti mergaitės, berniuko figūra.)
- Sudėlioti traukinį iš šešių kubelių pagal pavyzdį.
- Pastatyti bokštą iš aštuonių kubelių.
- Sukaišioti didelius kištukus į lentoje esančias skylutes.
- Sukaišioti šešis mažus kištukus į lentoje esančias skylutes tiesia linija iš kairės į dešinę.
- Sukaišioti šešis mažus kištukus į lentoje esančias skylutes vertikalia linija iš apačios į viršų.
- Sukaišioti šešis mažus kištukus į lentoje esančias skylutes įstriža linija.
- Sukaišioti šešis mažus kištukus į lentoje esančias skylutes apskritimu.
- Užsukti buteliuko dangtelį.
- Užsukti veržlę.

5.2. Žaidimai su skalbinių segtukais

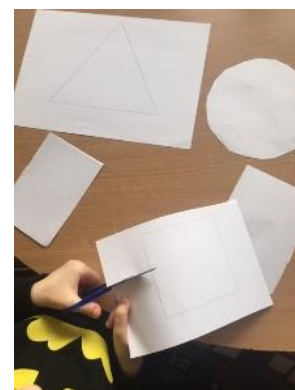
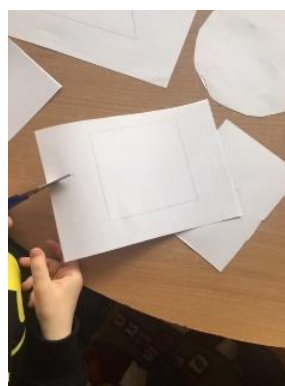
- Susegti 1, 2, kelis skalbinių segtukus ant kieto kartono. (Segtukai segami vedančiąja ranka toje kartono pusėje, kuria ranka dirbama.)
- Susegti 1, 2, kelis skalbinių segtukus kieto kartono dviejose priešpriešinėse pusėse.
- Susegti 1, 2, kelis skalbinių segtukus kartono nurodytose, pažymėtose vietose.
- Susegti skalbinių segtukus į dėžutės kraštus.

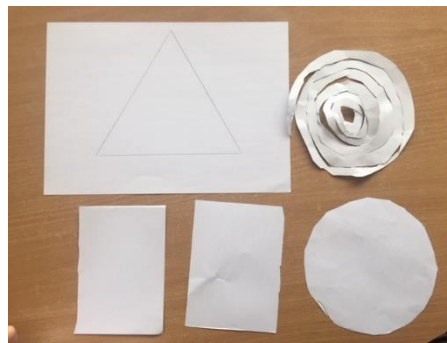
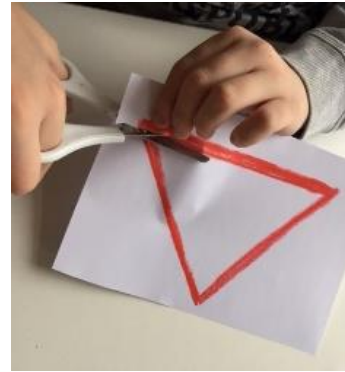
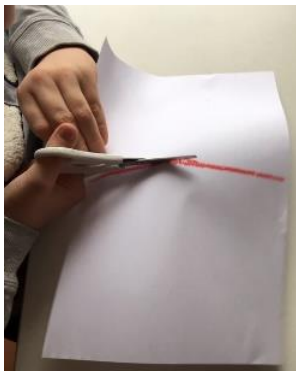
- Susegti skalbinių segtukus ant horizontaliai ištemptos virvutės. (Batų dėžutėje ištempinama virvutė. Segant segtuką, galima prisegti sulenktą popieriaus lapelį.)

5.3. Popieriaus kirpimas

- Surinkti pirštais trapius daiktus, maisto produktus (bulvių traškučiai, trapūs sausainiai).
- Surinkti pincetu porolono kvadratėlius.
- Surinkti pincetu vatos gumulėlius.
- Surinkti pincetu nuo stalo razinas.
- Surinkti pincetu nuo stalo 5-6 cm ilgio storų siūlų galus.
- Paimti ir laikyti žirkles.
- Imituoti žirklių kirpimo judesį.
- Įkirpti popierių.
- Kirpti juostomis.
- Kirpti spirale pagal nupieštus kontūrus.
- Iškirpti geometrines figūras: skritulį, kvadratą, trikampį.
- Iškirpti paveikslėlį.
- Iškirpti iš paveikslėlio konkretų daiktą.

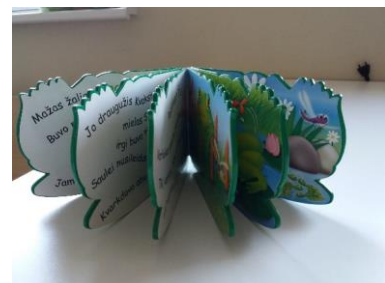
5.4. Darbas su popieriumi

- Popieriaus glamžymas. (Storas-plonas, švelnus-šiuirkštus, lygus-gruoblėtas, permatomas-nepermatomas, sugeriantis vandenį-čezantis.)
- Glamžyti gniužulai. Įvairūs žaislai iš jų. (Kišami į plastmasinius butelius, plastmasinius maišelius, išgaunant įvairias formas.)
- Popieriaus plėšymas. (Įvairiausio popieriaus.)
- Popieriaus plėšymas gabalais.
 - Popieriaus plėšymas juostomis
- Užlenkti popieriaus kampą, akcentuojant užlenkimo liniją.
- Sulenkti popierių per pusę tiesia ir įstrižą linijomis.
- Sulenkti popierių į keturias dalis tiesiomis linijomis.
- Sulenkti popierių į keturias dalis įstrižomis linijomis.
- Sulenkti skritulio, lygiašonio trikampio formos lapą į dvi, keturias dalis.

5.5. Darbas su knyga

- Žiūrėti kartu su mokytoja knygą. (Vaikas stebi mokytojos vartomą knygą.)
- Surasti puslapyje paveikslėlį. (Vaikas suranda ir parodo puslapyje esantį paveikslėlį.)
- Versti knygos lapus kartu su suaugusiuoju.
Versti storus kartoninius knygos lapus, kai lapų puslapiuose įsegti skalbinių segtukai;
- Versti storus kartoninius knygos lapus savarankiškai.
- Versti 2-3 plonus knygos lapus.
- Versti 3-5 plonus knygos lapus.
- Versti plonus sąsiuvinio lapus.
- Versti daug plonų knygos lapų. Parodyti knygoje esančios iliustracijos mažas detales.
(Verčiant rasti paslėptą nuotrauką, paveiksluką, saulėgražą.)
- Savarankiškai žiūrėti knygą ir versti jos lapus.

5.6. Grupavimas

- Grupuoti vienodus daiktus.
- Sugrupuoti daiktus „didelis-mažas“.
- Sugrupuoti du daiktus ir du juos atitinkančius paveikslėlius.(Daiktas + paveikslėlis.)
- Sugrupuoti keturis paveikslėlius poromis po du.
- Sugrupuoti aštuonis paveikslėlius poromis po du.
- Sugrupuoti geometrines figūras: skritulį, kvadratą, trikampį. (1) figūra + figūra; 2)figūros paveikslėlis + figūra.)
- Sugrupuoti spalvotus daiktus po du, kai daiktai yra dviejų spalvų. (Grupuojami raudonos ir mėlynos spalvos daiktai.)
- Sugrupuoti spalvotus daiktus po du, kai daiktai trijų spalvų. (Grupuojami raudonos, mėlynos ir geltonos spalvos daiktai.)
- Sugrupuoti spalvotus daiktus po du, kai daiktai keturių spalvų. (Grupuojami raudonos, mėlynos, geltonos, žalios spalvos daiktai.)

